

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovnih društev dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolec 30 kr.

Vse rodoljube

in prijatelje pravične stvari na slov. Štajerskem prav lepo prosimo, naj nam blagovolijo iz vsake politične srenje na znanje dati imena volilcev od poslednje volitve s pristavkom, za ktere kandidata je vsak glasoval. Če nam rodoljubi to pristrčno željo izpolnijo, razglasimo potem v posebni dokladi ves imenik, ki nam bo najbolj jasno kazal, kje da je ljudstvo najbolj zanemarjeno, kje torej najbolj treba pomoči, da se popravi, kar je dozdej zanemarjeno bilo.

Uredništvo „Gospdja.“

Živa potreba kat. političnih društev.

„Najboljši prijatelj svojemu ljudstvu je, kdor mu brez ovinkov resnico pové.“

Dr. Rieger.

Večkratne nesrečne volitve v deželni zbor vzbudile so prepričanje, da nam je političnih društev treba, v katerih se naj ljudstvo svojih pravic, pa tudi svojih dolžnosti zaveda, da ne bo več ob volitvah uboga čreda nevednežev, katere zapeljivec slepi in goni, kamor če. In ker nam je brezverski liberalizem v državnem in deželnem zboru v verske in cerkvene zadeve začel segati, smo čutili potrebo „katoliško-političnih društev, ki bi naj ljudem tudi kazale nevarnosti od teh strani ter budile navdušenje za večne pravice krščanstva in sv. kat. cerkve.

Pri vsem tem, da imamo Slovenci tako silno malo delalnih moči, se nam je vendar posrečilo na več krajih ustanoviti in vzdržati take društva. Če kedaj, prepričale so nas skušnje ob poslednjih volitvah v državni zbor, kako silno dobro da so pol. društva, da pa takih vse premalo še imamo.

V krajih, kder so društva, bila je zmaga očitno na naši strani. Glejte v Slovensgradec, Konjice, Šent-Lenart, sv. Jur na Šavnici, Sv. Lovrenc pri Ptuj — povsod so društveniki kot volilni možje trdno stali kot skala za pravično reč. Še celo v Vozenicah in v Mariboru, kder društva pri zaslepljenih domačinih nijedne podpore, marveč še najhujšega nasprotovanja najdejo, še celo tukaj so vsaj nekteri značajni volilci sad društvenega delovanja.

Da ni društev, bi narodnih volilcev okoli naših po nemškutariji in liberalizmu okuženih mest in trgov pač zastonj iskali. Kaj pomaga še tako prepričalno dokazovati in lepo prositi, da se naj le katoliški kandidati volijo, če pa ljudje tega ne berejo, premnogi celo brati ne morejo, drugi tudi nočejo alj pa tudi ne umejo, kar berejo? Pri našem ljudstvu, ki je vsled stoletnega ponemčevanja po šolah grozno v omiki zaostalo, je treba pred vsem žive besede v društvih, da se ljudstvo zavé in spozna nevarnosti, ki mu preté. Društveno življenje daje ljudem pogum in stanoovitnost, da jih strahovanje, sleparije in šuntanja nasprotnikov omamiti ne morejo.

Kam so se obračali naši kandidatje ob času pred volitvami? Do kat. političnih društev. Kde je našel osredni odbor največ podpore? Pri društvih. Kdo je skrbel, da so že prvotne volitve v redu se vršile? Največ naše društva. Nasproti pa: Kde je bilo največ nereda? Kde smo najbolj propali? Kde je sovražnik v odločilnem trenutku najbolj ljudi zbegal? Vse to le po onih krajih, kder društev ni. Brez šol ne more se mladež učiti; brez orožja in kosarn se ne morejo vojaki bojnega posla privaditi; brez bučelnjaka in matice ne moreš bučel rediti in medu dobiti, — in brez političnih društev se ne bo ljudstvo navadilo političnega boja, ne bo nikdar prišlo do spoznanja,

☛ **Denašnji list ima 1/4 pole priloge.**

za kaj da pri volitvah gre, se ne bo nikdar navdušilo za koristi šole, cerkve in države!

V Mariboru je pošten volilec prigovarjal neki kmečki veši, da naj vendar Seidlna ne voli, ki hoče celó krščanski nauk iz šole spraviti. Prismojeni Seidlnov privrženec mu pa smeje se odgovori: „Ej, jez sem zmeraj katekizem v žepu nosil, ko sem v šolo hodil, pa vendar nič ne vém.“ Drugi se je odrezal: „Jez bom Seidlna volil, da se mi ne bo treba nove slovenske „šprahe“ učiti.“ Tretji, četrti in peti itd. je na Seidlnovi strani, ker ga je Formacher tje komandiral, alj Wretzel tje potegnil, alj pa silni Sorschagg med Seidljance stisnil. — Glejte, taki so ljudje, ki nikdar resnice ne čujejo, kateri niti pojma o tem nimajo, v kakem stanju da je Avstrija, kako treba voliti, da bo sčasoma bolje, in kako imenitna da je volilec pravica in dolžnost.

Če pustimo ljudi kakor dozdej brez poduka v društvih, se boljšega vspeha tudi v bodočnosti nadjati ne moremo, marveč bo še hujše, ker vsak srečen vspeh nasprotnika še bolj drznega dela, ljudstvo pa pači in bega.

Treba torej nam vsem notranje moči, poguma, vstrpljivosti in organizacije ali uravnanja. To pa je le mogoče v dobro osnovanih društvih, na katere naj prijatelji pravične stvari že zdaj prav resno mislijo. Kako bi se dale društva najboljše osnovati in voditi, povemo prihodnjič. Do tačas naj nam blagovolijo prijatelji svoje misli o tej važni stvari na znanje dati, kajti više oči više vidi.

Cerkvene zadeve.

Liberalizem povsod enak.

Zvest luteran in pa spačen katoličan se ločita kakor noč in dan. Dasi je to sploh že zdavno znana reč, jo spričujeta prav očevidno vnovič zdaj dva moža, ki sta se javno oglasila: slavnoznani česki zgodovinar Fr. Palacky, po veri luteran, in pa neki slovenski člankar, ki je napisal v „N.“ 26. okt. dolg članek: „Dolenjske mestne volitve in dober nauk iz njih.“ Poglejmo jedro verstva pri obeh možakih in spoznali bomo, da se ločita kakor noč in dan zvesti protestant Palacky in pokvečen katoličan mladoslovenske krvi.

Ob priliki sijajne svečanosti, namreč devetstoletnice praške biškupije, dné 28. septembra se je tudi z drugimi českimi veljaki dr. Fr. Palacky podal v stolnico sv. Vida. Ker je pa vsa slovesnost že iz začetka zoperna bila ne le luteranom — kar se ume samo ob sebi — nego tudi brezverskim mladočehom, katerih glasilo so „Narodni listy“, so letele tudi sovražne pušice na vrlega Palacky-a iz obojega tabora. Protestantje so ga pikali v listu „Hlasi ze Siona“, katolške pokveke mladočeske pa v „Narodnih listih.“ Proti obema nasprotnikoma se brani Palacky ter jima poveda resnico, kakor

le zamore mož, ki pozna natanko zgodovino, učiteljco modrosti.

Čujte, kako govori veleučeni Palacky: „Opazujem ne brez žalosti“, — piše P. — „da se nekaj časa sem zopet cerkvene in verske vprašanja pred vsem drugim posilama v razgovor tiščijo, dasi od druge strani zdaj, kakor v prejšnjih časih. Odkar namreč vseskozi osvobojeni židovi nad javnim mnenjem v nemških pokrajinah in posebno še na Dunaji oblast imajo, se prikazuje in širi tudi pri nas upor proti krščanskim vzorom in mislim, ki so starodavna dedovina naroda našega.“

„Pri nas skuša povsod vdreti tiste baže liberalizem, kterege je brezimni Maks Stirner v knji: „Der Einzige und sein Eigenthum“ (v Lipsii 1845) do vrhunca dognal. V tej knji se uči, da naši vzori o Bogu, kreposti (čednosti) in pravici druga niso kakor — prazna vera; da je človek žival kot vsaka druga živa stvar, ter nema niti nravstvenega namena (da bi namreč vedno boljši in blažji prihajal), niti kakih (moralnih) dolžnosti; da je nja edini namen — sebičnost: kar vlovíš, je tvoje itd. Ne vem sicer, kako dalječ da so naši liberalni modrijani po tem potu že prišli; alj bolj jasno, kakor menda njim, je meni, kamor ta nauk, morebiti zoper njih lastno voljo, slednjič dovesti mora.“

„Da s kratka povem: ko se je svečanost sv. Vaclava (28. septb.) napovedala, sem spoznal, kako opravičena da je, in to pred vsemi enakimi svečanostmi gledé duhovščine kakor tudi českega naroda; želel sem jej torej dobrega vspeha kakor vsakej narodnej svečanosti, dasi nisem mislil sam se udeležiti svečanosti.“

„Še le potem, ko sem iz „Nar. listov“ zvedel, kako da se proti svečanosti agituje od neke stranke, ki se vedno s svojo „svobodomiselnostjo“ ponaša, pri vsem tem se pa bolj neznosljivo (intolerantno) obnaša, kakor od nje sovraženi Jezuiti (kateri pa niso neznosljivi, ampak le protestant P. v smislu protestantov sploh tako misli); še le potem, ko sem opazil, da se namreč pri liberalni stranki prikazuje in širi pri nas neverjetni fanatizem in grozovitost (terorizem), ter se skoro proklinja vsak Čeh, ki se misli svečanosti udeležiti; še le potem, ko se je začelo vse duhovenstvo s zasmehovanjem in psovanjem ometavati in so slednjič tudi mene na odgovor klicali, me je to pretirano počenjanje v srce zbudilo in čutil sem v sebi dolžnost, temu pogubnemu navalu se ustaviti in javno pokazati, da takega hujskanja jaz ne odobravam.“

Potem poveda Palacky, da se sicer ni udeležil veličastne procesije, kakor so „Nar. listi“ dan poprej s zasmehovanjem bili napovedali, da je pa s svojim zetom dr. Riegerjem v stolnici bil pri božjej službi in drugi dan pri slovesnem polaganji vogelnega kamna za poslednje dovršenje cerkve sv. Vida.

V istem času prišla je na svetlo knjižica: „Reakcionarna procesija v Pragi ob slovesnosti